

О. В. Козьменко, д-р екон. наук, проф., **О. В. Кузьменко**, канд. екон. наук,
доц., ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”;
В. М. Олійник, канд. фіз.-мат. наук, доц.,
Сумський державний університет

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ У КОНТЕКСТІ МОНІТОРИНГУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

В умовах міжнародної фінансової інтеграції постійно поширюються взаємозв'язки між внутрішніми та міжнародними фінансовими ринками, поглиблюється їх взаємопроникнення. Поступове зникнення бар'єрів між даними ринками на глобальному рівні забезпечує вільний рух фінансового капіталу, створює підґрунтя для реалізації у провідних фінансових центрах функцій інвестування, кредитування, перерозподіл ризиків тощо. Водночас у процесі фінансової інтеграції збільшується ступінь взаємного впливу фінансових ринків, що сприяє більш інтенсивному поширенню кризових явищ. Отже, необхідність передбачення, моніторингу, профілактики та розробки заходів щодо подолання негативних наслідків ринкових, процентних, валютних, політичних та інших ризиків обумовлює актуальність розробки інструментарію економіко-математичного моделювання та прогнозування кризових явищ, розробки дієвих заходів їх регулювання.

В умовах міжнародної фінансової інтеграції постійно поширюються взаємозв'язки між внутрішніми та міжнародними фінансовими ринками, поглиблюється їх взаємопроникнення. У процесі фінансової інтеграції також збільшується ступінь впливу між внутрішніми та міжнародними фінансовими ринками, що сприяє більш інтенсивному поширенню кризових явищ. Прогнозування циклічності світової економіки теж виступає невід'ємним елементом створення ефективної системи протидії кризовим явищам. Це пов'язано зі спроможністю формування цілісної стратегії своєчасного попередження чинників фінансової кризи та створення умов раціонального подолання її наслідків на міжнародному рівні.

Декомпозиція часового ряду значень ІСС дає можливість визначити тенденцію зміни даного показника, циклічність кризових явищ і отримати математичне забезпечення подальшого прогнозування поточного функціонування фінансових центрів. На основі результатів фільтрації циклічної складової часового ряду значень ІСС, за допомогою індексу сезонності пропонуємо побудувати тренд-циклічну адитивну модель:

$$\begin{aligned} IIC^W(t) = & 0,0016 \cdot t^2 + 0,0294 \cdot t + 4,8026 - \\ & - 00166 \cdot I_1 - 0,0274 \cdot I_2 - 0,0988 \cdot I_3 + 0,1092 \cdot I_4 \end{aligned} \quad (1)$$

де $IIC^W(t)$ – інтегральний показник рівня розвитку фінансових центрів у момент часу t на міжнародному рівні;

$I_1(I_2, I_3, I_4)$ – індикатор кожного першого (другого, третього, четвертого) року починаючи з 1960 р. з періодичністю в 4 роки, який набуває одиничного значення в описаному випадку та нульового – у протилежному випадку.

Прогнозування значень ІСС на період з 2013 до 2020 рік та окреслення аномальних значень даних часових рядів як індикаторів кризових явищ за допомогою методу Ірвіна дозволяють отримати такі результати: спостерігались дві хвилі кризи: перша – кінець 2014, 2015 рік та друга – 2018 рік, враховуючи циклічність депресій через 4 роки; кризові явища в першу чергу поширюються на американський центр; з лагом в 1 рік за американським фінансовим центром криза поширюється на європейський центр, для якого перша хвиля кризи припадає на 2015–2016 рр., а друга з лагом у 4 роки відносно початку – на 2019 рік.

Таким чином, справедливо зауважити, що запропоновані індикатор кризових явищ на основі методу Ірвіна перевірки аномальності рівнів часового ряду, а також інтегральний показник рівня розвитку світової економіки та трьох фінансових центрів (американського, європейського й азіатського) на основі декомпозиційного та авторегресійного аналізу уможливають адекватне прогнозування кризових явищ в умовах міжнародної фінансової інтеграції.

Козьменко, О.В. Інтегральна оцінка розвитку фінансових центрів у контексті моніторингу та регулювання кризових явищ [Текст] / О.В. Козьменко, О.В. Кузьменко, В.М. Олійник // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2013 р.). - Суми: УАБС НБУ, 2013. - С. 11-12.